

Velferðarnefnd, Alþingis,
Nefndasvið, Austurstræti 8 - 10,
101 Reykjavík.

Reykjavík 9. desember 2020

Umsögn um 362. mál, frumvarp til laga um greiðslur til íþróttafélaga vegna launakostnaðar á tímum kórónuveirufaraldurs

Bandalag sjálfstæðra leikhúsa-SL fagnar því að stjórnvöld skuli ætla að bregðast við þeim vanda sem íþróttafélögum skapaðist samfara íþyngjandi sóttvarnaraðgerðum. Með því felst vonandi viðurkenning á rekstrarvanda almennra félagasamtaka. Sami vandi hefur gert litlum leikhúsum og atvinnuhópum í sviðslistum mjög erfitt fyrir. Ljóst er að aðgerðir á sviði sóttvarna í landinu vegna heimsfaraldurs kórónuveirunnar hafa haft lamandi áhrif á starfsemi þeirra. Það er því nauðsynlegt að koma til móts við þessi menningarfélög á sama hátt og íþróttafélögin þannig að þau geti hafið óbreytta starfsemi að nýju þegar faraldrinum lýkur. Reynslan hefur sýnt að þær efnahagsaðgerðir sem stjórnvöld hafa gripið til í því skyni að bregðast við áhrifum heimsfaraldursins hafa ekki nýst menningarfélögum nema að mjög litlu leyti.

Ástæða þess að lítil leikhús og atvinnuhópar í sviðslistum hafa ekki getað nýtt sér úrræði stjórnvalda virðist einfaldlega vera sú að þessir aðilar eru skráðir sem almenn félög og hafa ekki ótakmarkaða skattskyldu en hafa orðið fyrir algjöru tekjufalli síðan fyrstu samkomutakmarkanir voru settar á í mars sl. Í breytingum á lögum um hlutabótaleiðina, sem og í lögum um tekjufallsstyrki og frumvarpi um viðspyrnustyrki hefur félagasamtökum hvers kyns alltaf verið haldið utan við mengi þeirra sem geta þegið stuðning. Með þessu frumvarpi gefst loks tækifæri til að grípa þessa aðila sem fallið hafa milli skips og bryggju. Verði þetta tækifæri ekki nýtt er hætt við að aðilar á borð við Tjarnarbió, Gaflaraleikhúsið, Frystiklefann á Rífi, Kómediuleikhúsið og Leikhópin Lottu fari hreinlega í þrot.

Á meðan íþyngjandi sóttvarnarráðstafanir og samkomutakmarkanir eru við lýði verða þessir aðilar í mjög erfiðri stöðu. Þeir höfðu stofnað til skuldbindinga vegna verkefna sem voru á dagskrá en þurfti að stöðva vegna samkomutakmarkana. Sem dæmi má nefna að á mánaðartímabili frá miðjum mars fram í miðjan apríl voru í Tjarnarbiói 19 atvinnuleikhópar sem töpuðu tekjum að upphæð 40-50 milljónir króna. Gera má ráð fyrir að amk. 60% þeirrar upphæðar hafi átt að fara í launakostnað en 30-40% í aðrar skuldbindingar. Við þetta tap bætist svo kostnaður við að gangsetja verkefni á nýjan leik þegar samkomuhöftum verður aflétt. Verkefnin sem þessir hópar standa fyrir þarf að æfa aftur að hluta, kynna og markaðssetja á nýjan leik með tilheyrandi kostnaði, að því gefnu að allir þeir sem störfuðu við verkefnið séu tiltækir til að koma til starfa á nýjan leik og að húsnaði og búnaður sé til reiðu en slíkt er alls óvíst. Þetta hangir svo allt á því að almenningur sé farinn að treysta því að óhætt sé að sækja menningarviðburði.

Sjálfstæðir leikhópar og lítil sjálfstæð leikhús eru ekki mörg en eru þó öll í sárum vanda. Tekjur þessara aðila eru háðar miðasölu að miklu eða öllu leyti, en þær eru eðli málsins samkvæmt engar á meðan þetta ástand varir. Þessir aðilar eiga það líka sammerkt að vera ekki reknir í hagnaðarskyni.

Enginn arður er greiddur út enda er ekki neinum rekstrarafgangi til að dreifa. Allar tekjur fara beint í kostnað og er langstærsti bitinn þar launakostnaður. Það er alveg ljóst að ef þeir fá engan stuðning þá fara þeir líklega allir í þrot fyrir næsta sumar. Því fylgir vitanlega kostnaður en stærsta tapið við þá dökku sviðsmynd er að vettvangur til sýninga á sjálfstæðum sviðslistum verður þá ekki til staðar og með því er fjárfesting ráðuneytis menningarmála í þessum kvika og öflugra geira gerð að engu.

Við afgreiðslu þessa máls óskar Bandalag sjálfstæðra leikhúsa eftir því að nefndin horfi til þess að fyrri úrræði stjórnvalda vegna faraldursins hafa ekki nýst sjálfstætt starfandi listafólki sem skyldi, þar sem þau hafa ekki gilt um menningarfélög, sem ráðuneytið og skattfyrvöld hafa ráðlagt okkur að stofna utan um reksturinn. Þetta á við um lokunarstyrki, hlutabótaleiðina, tekjufallsstyrki og frumvarp um viðspyrnustyrki sem mun í óbreyttri mynd heldur ekki gagnast þessum hópum. Hér er ekki um marga aðila að ræða og upphæðirnar óverulegar í stóra samhenginu, en opinber stuðningur er nauðsynlegur eigi þessir aðilar að eiga einhverja von um að standa af sér storminn.

Breytingartillögur

Tillaga að breytingu á heiti frumvarpsins svo það inniberi lítil leikhús og atvinnuhópa í sviðslistum. Viðbót í texta er **feitiletruð**. Titill frumvarps verði svohljóðandi:

Frumvarp til laga

um greiðslur til íþróttafélaga **og menningarfélaga í sviðslistum** vegna launakostnaðar á tímum kórónuveirufaraldurs.

Tillaga að breytingu á 1. gr. til samræmis við tillögu að ofan, að auki er gert ráð fyrir því að tímarammi aðgerða þegar kemur að menningarfélögum verði útvíkkaður til að koma til móts við þann tíma sem þau hafa þurft að sæta lokunum eða verulegum höftum á starfsemi sína vegna íþyngjandi sóttvarnaaðgerða. Viðbót í texta er **feitiletruð**. 1. gr. frumvarps verði svohljóðandi:

1. gr.

Gildissvið.

Lög þessi gilda um tímabundnar greiðslur vegna launakostnaðar íþróttafélaga **og menningarfélaga í sviðslistum** sem hófu starfsemi fyrir 1. október 2020, fyrir **1. apríl 2020 þegar kemur að menningarfélögum í sviðslistum**, en er gert að fella tímabundið niður starfsemi, að hluta eða öllu leyti, á tímabilinu frá 1. október 2020 til og með 30. júní 2021 **eða frá 1. apríl 2020 til og með 30. júní 2021 þegar kemur að menningarfélögum í sviðslistum** vegna opinberra sóttvarnaráðstafana í tengslum við heimsfaraldur kórónuveiru.

Tillaga að breytingu á 2. gr. til samræmis við tillögur að ofan. Viðbót í texta er **feitiletruð**. 2. gr. frumvarps verði svohljóðandi:

2. gr.

Markmið.

Markmið laga þessara er að stuðla að því að íþróttafélög **og menningarfélög í sviðslistum** geti hafið óbreytta starfsemi að nýju eftir að þeim hefur verið gert að fella niður starfsemi á tilteknu tímabili skv. 1. gr., að hluta eða öllu leyti, vegna opinberra sóttvarnaráðstafana í

tengslum við heimsfaraldur kórónuveiru. Með þessu er stefnt að því að sem minnstar raskanir verði á íþróttastarfi **og starfi sjálfstæðs atvinnufólks í sviðslistum** á Íslandi til lengri tíma litið vegna faraldursins.

Tillaga að viðbót á 3. gr., nýjum tölulið 2 sem skilgreinir frekar hvað átt er við með menningarfélagi í sviðslistum í tilliti þessa frumvarps. Auk þess viðbót við tölulið 2 (áður 3) um hvað skilgreinir launamann í tilliti þessara laga. Sú viðbót myndi vonandi ná utan um áhyggjur KSÍ um sama mál, enda mikilvægt að sjálfstætt starfandi einstaklingar séu hluti af menginu. Viðbót í texta er **feitletruð**. Úrfelling á texta er [REDACTED]. 3. gr. frumvarps verði svohljóðandi:

3. gr.

Orðskýringar.

Í lögum þessum er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. *Íþróttafélag*: Lögaðili innan vébanda Íþrótt- og Ólympíusambands Íslands, þ.m.t. einstakar deildir sem starfa á vegum lögaðilans.

2. *Menningarfélag í sviðslistum: Sjálfstætt starfandi atvinnuhópur í sviðslistum eða rekstraraðili sviðslistahúss sem skráður er sem almenn félagasamtök.*

3. *Launamaður*: Launamaður skv. 1. tölul. 4. gr. laga um staðgreiðslu opinberra gjalda, nr. [45/1987](#) og einstaklingur sem stundar eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi skv. 2. tölulið 4. gr. laga um staðgreiðslu opinberra gjalda, nr. [45/1987](#).

4. *Opinberar sóttvarnaráðstafanir*: Ákvarðanir ráðherra sem birtar eru á grundvelli 2. mgr. 12. gr. sóttvarnalaga, nr. [19/1997](#), í því skyni að hægja á útbreiðslu heimsfaraldurs kórónuveiru.

Tillaga að breytingu á 5.-10. gr. til samræmis við tillögur að ofan. Viðbót í texta er **feitletruð**. Úrfelling á texta er [REDACTED]. 5.-10. gr. frumvarps verði svohljóðandi:

5. gr.

Greiðslur vegna launakostnaðar íþróttafélaga og menningarfélaga í sviðslistum.

Heimilt er að greiða íþróttafélagi og menningarfélagi í sviðslistum launakostnað að undanskildum starfstengdum fríðindum og hlunnindum, svo sem bifreiðastyrkjum, dagpeningum eða húsaleigu, eftir því sem nánar er kveðið á um í lögum þessum.

Skilyrði fyrir greiðslum eru að:

a. [REDACTED] félagi hafi verið gert að fella niður starfsemi, að hluta eða öllu leyti, vegna opinberra sóttvarnaráðstafana á tilteknu tímabili skv. 1. gr. eða vegna ákvarðana sveitarfélaga, Íþrótt- og Ólympíusambands Íslands eða sérsambanda innan vébanda þess sem teknar eru í ljósi fyrrnefndra sóttvarnaráðstafana,

b. launamaður hafi ekki getað sinnt starfi sínu með hefðbundnum hætti fyrir hlutaðeigandi [REDACTED] félag á því tímabili sem félaginu hafi verið gert að fella niður starfsemi, sbr. a-lið,

c. Önnur atvik hafi ekki staðið í vegi fyrir því að launamaður hafi getað sinnt starfi sínu með hefðbundnum hætti fyrir hlutaðeigandi [REDACTED] félag á því tímabili sem félaginu hafi verið gert að fella niður starfsemi, sbr. a-lið, og

d. [REDACTED] félag hafi sannanlega greitt launamanni laun á því tímabili sem félaginu hafi verið gert að fella niður starfsemi, sbr. a-lið.

6. gr.

Fjárhæð greiðslna.

Greiðsla til [REDACTED] félags skal vera jafnhá launagreiðslum til launamanna á því tímabili sem [REDACTED] félagi hefur verið gert að fella niður starfsemi, að hluta eða öllu leyti, vegna opinberra sóttvarnaráðstafana, sbr. a-lið 2. mgr. 5. gr. Greiðsla getur þó ekki orðið hærri en 500.000 kr. á mánuði fyrir hvern launamann þar sem miðað er við almanaksmánuð, en hlutfallslega lægri fyrir styttra tímabil.

7. gr.

Umsókn um greiðslur.

Í umsókn um greiðslu skal tilgreina þá launamenn sem sótt er um greiðslu fyrir, starfssvið þeirra og þá daga sem þeir gátu ekki sinnt starfi sínu með hefðbundnum hætti fyrir hlutaðeigandi [REDACTED] félag á því tímabili sem félaginu var gert að fella niður starfsemi vegna opinberra sóttvarnaráðstafana. Umsókn skal vera skrifleg og henni skulu fylgja fullnægjandi gögn og upplýsingar að mati Vinnumálastofnunar svo að unnt sé að taka afstöðu til þess hvort skilyrði laganna fyrir greiðslu séu uppfyllt, svo sem launaseðlar og staðfestingar á greiðslu launa sem og upplýsingar um ástæður þess að hlutaðeigandi [REDACTED] félag hafi verið gert að fella tímabundið niður starfsemi sína, að hve miklu leyti starfsemi hafi verið felld niður og í hve langan tíma.

Umsóknir skulu afgreiddar þegar allar nauðsynlegar upplýsingar og gögn hafa borist. Vinnumálastofnun er heimilt að synja um greiðslu hafi nauðsynlegar upplýsingar og gögn ekki borist innan 45 daga frá þeim degi er umsókn um greiðslu barst stofnuninni.

Umsóknir um greiðslur samkvæmt lögum þessum skulu berast Vinnumálastofnun fyrir 30. september 2021. Hafi umsókn ekki borist fyrir þann tíma fellur réttur til greiðslu niður.

8. gr.

Heimild til öflunar og vinnslu upplýsinga.

Vinnumálastofnun er heimil öflun og vinnsla upplýsinga frá ríkisskattstjóra, embætti landlæknis, Íþrótt- og Ólympíusambandi Íslands, hlutaðeigandi íþróttafélögum, **menningarfélögum** og sveitarfélögum sem nauðsynlegar eru til að unnt sé að framfylgja lögum þessum og ber framangreindum aðilum að veita stofnuninni þær upplýsingar sem hún óskar eftir, enda búi þeir yfir þeim. Hið sama á við um öflun nauðsynlegra upplýsinga frá launamönnum sem hafa ekki getað sinnt störfum sínum vegna opinberra sóttvarnaráðstafana.

Við afgreiðslu umsóknar eða við endurskoðun ákvörðunar um umsókn getur Vinnumálastofnun óskað eftir því að [REDACTED]félag sýni með rökstuðningi og gögnum fram á rétt sinn til greiðslu samkvæmt lögum þessum. Vinnumálastofnun getur leitað umsagnar Íþrótt- og Ólympíusambands Íslands, þess ráðherra sem fer með málefni sóttvarna sem og þess ráðherra sem fer með málefni íþróttar **og þess ráðherra sem fer með málefni menningarmála** um vafaatriði sem lúta að skilyrðum laganna, eins og við á.

9. gr.

Ósamrýmanlegar greiðslur.

Ekki skal koma til greiðslna samkvæmt lögum þessum fái [REDACTED]félag greiðslur vegna launakostnaðar á grundvelli annarra úrræða á sama tímabili, svo sem á grundvelli laga um tímabundnar greiðslur vegna launa einstaklinga sem sæta sóttkví samkvæmt fyrirmælum heilbrigðisyfirvalda án þess að vera sýktir eða á grundvelli laga um vinnumarkaðsaðgerðir.

10. gr.

Ofgreiðslur.

[REDACTED]Félag sem lætur hjá líða að veita nauðsynlegar upplýsingar um það sem kann að hafa áhrif á rétt þess samkvæmt lögum þessum á ekki rétt á greiðslu.

Hafi [REDACTED]félag fengið hærri greiðslur en það átti rétt á eða fengið greiðslur fyrir tímabil þar sem skilyrði laganna voru ekki uppfyllt ber því að endurgreiða þá fjárhæð sem ofgreidd var.

Ákvarðanir Vinnumálastofnunar um endurkröfu á ofgreiðslum til íþróttafélaga **og menningarfélaga í sviðslistum** eru aðfararhæfar.

Ekki eru gerðar frekari breytingartillögur við frumvarpið.

Að lokum vil ég þakka fyrir tækifærið til að hitta nefndina að máli og fylgja umsögn þessari eftir.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Bandalags sjálfstæðra leikhúsa-SL,
Orri Huginn Ágústsson
formaður